

Jaunākais ziņojums vairo nelegālo mežizstrādi par tās izraisītajiem nāvējošajiem zemes nogruvumiem Indonēzijā

PEFC paradokss: viens no Indonēzijas lielākajiem atmežošanas veicinātājiem sertificēts kā “ilgtspējīgs”

Avoti: Pasaules informācijas ziņu vietnes, lmsp.lv un zemeunvalsts.lv

Satelītu dati liecina, ka pirms ciklona *Senyar* izraisītās katastrofas Sumatras salā tika nelegāli izcirsti aizsargājamie kalnu meži. Mežizstrāde pastiprināja ciklona radītās traģiskās sekas, situācijas rezultātā Indonēzijā notiek kampaņa pret atļauju izsniegšanu mežizstrādei.

Plaša mēroga nelegālā mežizstrāde ir vainojama katastrofālajās plūdus un zemes nogruvumos, kuros gāja bojā vairāk nekā 1100 cilvēku un vairāk nekā miljons indonēziešu bija spiesti pamest savas mājas. To atklāj jauns pētījums, ko veikušas organizācijas *Earthsight* un *Auriga Nusantara*. Pētījumā tika secināts, ka simtiem hektāru dabiskā meža tika nelikumīgi izcirsti celulozes un kokmateriālu uzņēmuma *PT Toba Pulp Lestari (TPL)* koncesijas teritorijā. Tā atrodas Ziemeļsumatrā, Batang Toru upes baseinā, - vienā no katastrofas visvairāk skartajām teritorijām.

Saskaņā ar nevalstisko vides organizāciju datiem lielākā daļa izcirtumu veikti stāvā kalnu apvidū, kas oficiāli ir noteikts par aizsargājamu mežu un Indonēzijas valdība atzinusi par apgabalu, kurā ir augsta zemes nogruvumu iespējamība. Izmantojot satelītattēlus, izmeklēšana liecina par plašu atmežošanu *TPL* uzņēmuma koncesijas teritorijā Aek Rajā, laika posmā no 2021. gada līdz 2025. gada decembrim. Turklāt mežizstrāde pastiprinājās pāris mēnešus tieši pirms plūdiem. Pētnieki dokumentēja, ka zemes nogruvumi ir notikuši teritorijās, kas robežojas ar nesen izstrādātajam platībām, tūlīt pēc tam, kad 26. novembrī sauszemi sasniedza postošais ciklons.

“Tā nebija tikai dabas katastrofa,” prezentējot ziņojumu, uzsvēra *Auriga Nusantara* priekšsēdētājs Timers Manurungs. “Daudzi eksperti ir teikuši, ka tā bija arī vides katastrofa. Mēs redzam, kā mežizstrāde augstienēs pastiprina ekstremālu laika apstākļu

ietekmi,” piebilstot, ka pētījuma rezultāti ir paredzēti, lai atbalstītu “ faktos balstītas diskusijas un politiskās debates”.

T.Manurungs norādīja, ka viņa vadītā organizācija šajā ziņojumā apvienoja satelītu datus ar lauka izpēti plūdu skartajos upju baseinos Ziemeļsumatrā. „Mēs konstatējam mežizstrādes ceļus, smago tehniku un tropisko kokmateriālu grēdas apgabalos, kas būtu bijuši jāaizsargā. Pārkāpumi notika ļoti lielā mērogā vairāku gadu garumā. Ir grūti noticēt, ka šāda mēroga darbības varētu notikt bez uzņēmuma un vietējo iestāžu zināšanas.”

Earthsight ziņojums:

PEFC paradokss: viens no Indonēzijas lielākajiem atmežošanas veicinātājiem sertificēts kā “ilgtspējīgs”

<https://www.earthsight.org.uk/news/pefc-paradox>

Saskaņā ar ziņojumu, vismaz 758 hektāri dabiskā meža tika izcirsti uzņēmuma *TPL* koncesijas teritorijā, bet vēl 125 hektāri tika izstrādāti ārpus tās robežām. Lauka pētījumos tika identificēti arī baļķi, kuriem nebija Indonēzijas kokmateriālu likumīguma sistēmas prasīto marķējumu. Tas skaidri liecina par iespējamu nelikumīgu koksnes ieguvu.

TPL vadība ir noraidījusi apsūdzības, sakot, ka nav “ticamu pierādījumu”, kas saistītu uzņēmuma darbību ar plūdiem un zemes nogruvumiem Batang Toru upes baseina teritorijā. 2025.gada 23. decembra atbildē uzņēmums norādīja, ka tā darbība atbilst Indonēzijas likumiem, ilgtspējas standartiem un ka tas neizcērt dabiskos mežus.

„Pamatojoties uz telpiskajiem, hidroloģiskajiem, topogrāfiskajiem un darbības datiem, šos notikumus nevar attiecināt uz *TPL* darbību,” uzsvēra uzņēmuma pārstāvji, argumentējot, ka organizāciju *Earthsight* un *Auriga Nusantara* konstatēto nelikumīgo atmežošanu ir izraisījusi „trešo personu neatļauta darbība”, kas ir ārpus uzņēmuma kontroles. *TPL* pārstāvji arī uzsvēra, ka katastrofas skartā teritorija bija daļa no vietējās kopienas pārvaldītas zemes saskaņā ar mežsaimniecības partnerības shēmu. Uzņēmums esot veicis arī meža atjaunošanu, kas bija nepieciešama saskaņā mežizstrādes atļauju nosacījumiem.

Pētnieki apstrīd šo paskaidrojumu, norādot, ka daļa no nelikumīgi izstrādātajām mežu teritorijām kopš tā laika ir apstādītas ar monokultūras eikaliptiem. Tas esot modelis, kas, pēc pētnieku teiktā, neatbilst t.s. "trešo personu iejaukšanās modelim". "Kāpēc lai nelegālie mežizstrādātāji atkārtoti stādītu eikaliptus?" *Auriga Nusantara* vadītājs Timers Manurung jautāja preses konferencē. "Tas izskatās kā pakāpeniska plantāciju apsaimniekošanas paplašināšana."

Saistībā ar notiekošo izmeklēšanu, Indonēzijas Mežsaimniecības ministrija ir slēgusi piecas mežizstrādei paredzētās platības Tapanuli apgabalā, tostarp divas *TPL* uzņēmuma koncesijas teritorijā. Indonēzijas prezidents Prabowo Subianto ir devis rīkojumu veikt uzņēmuma revīziju, savukārt, Vides ministrija ir paziņojusi, ka katastrofu "nevar attiecināt vienīgi uz dabas apstākļiem".

Organizācijas *Auriga Nusantara* un *Earthsight* ir aicinājušas valdību izsekot nelegāli iegūto kokmateriālu piegādes ķēdes galamērķi, saukt pie atbildības vainīgos un pastiprināt noteikumus, lai aizsargātu atlikušos dabiskos mežus valstī. Organizāciju pārstāvji arī aicināja starptautiskos celulozes un viskozes produktu pircējus rūpīgi pārbaudīt savas piegādes ķēdes, lai atklātu saikni ar nelikumīgu atmežošanu Sumatrā. "Šai traģēdijai ir jābūt pagrieziena punktam," uzsvēra Timers Manurungs. "Ja mēs neapturēsim mežizstrādi tādās jutīgās teritorijās, šādas katastrofas turpinās notikt."

Valdības kontrole pastiprinās – tiek piemēroti sodi

Indonēzijas iestādes anulēja mežizstrādes atļaujas vairāk nekā 1,5 miljonus hektāru platībā. Tika uzsākta plaša kriminālizmeklēšana, jo nevalstisko organizāciju veiktie pētījumi saistīja liela mēroga nelikumīgu mežizstrādi Ziemeļsumatrā ar katastrofālajām plūdu un zemes nogrūvumu sekām. Sumatras salā ciklons *Senyar* 2025.gadā bija viena no nāvējošākajām dabas katastrofām Dienvidaustrumāzijā.

Pagājušā gada novembra beigās trīs dienas pēc kārtas Ziemeļsumatru skāra nepārtrauktas lietussgāzes. Vienā no Ačehas provinces rajoniem dienas laikā tika reģistrēti 40 cm nokrišņu. Tika pilnībā iznīcināti četri ciemati un tālāk uz dienvidiem vētra izraisīja postošas straumes, kas nesot lejup kokmateriālus, sagrava vietējo iedzīvotāju dzīvesvietas.

Kad ciklons *Senyar* sasniedza krastu, tas Ziemeļsumatras provincē iekšzemē, apdzīvotajās teritorijās izraisīja kokmateriālu un koksnes atlieku plūsmu. "Kur vien skatās, - gar ceļa labo un kreiso pusi, visur ir kokmateriālu kaudzes. Tie ir baļķi, kas sadragāja iedzīvotāju mājas..." intervijā laikrakstam *New York Times* stāstīja Sarma Hutajulu, brīvprātīgais, kas palīdzēja attīrīt drupas Tukas rajonā.

Ciklons *Senyar* skāra reģionu 2025. gada 14. decembrī, radot milzīgus postījumus. Saskaņā ar Indonēzijas Valsts katastrofu pārvaldības aģentūras (*BNPB*) datiem, trīs provincēs - Acehā, Ziemeļsumatrā un Rietumsumatrā, ir gājuši bojā 1016 cilvēki. Meklēšanas un glābšanas komandas turpina meklēt 212 pazudušos cilvēkus. Aprēķināts, ka šī katastrofa ir tieši skārusi vairāk nekā 3,3 miljonus cilvēku. Kopumā trīs provincēs ir pārvietoti vairāk nekā 1 miljons cilvēku. Tropiskais ciklons *Senyar* un ar to saistītās vētras padara šo katastrofas periodu par vienu no nāvējošākajiem dabas notikumiem Dienvidaustrumāzijā 2025. gadā. Kopējais mirušo skaits no ciklona *Senyar* un ar to saistītajām vētrām, tostarp, Taizemē, Filipīnās, Vjetnamā un Šrilankā, tiek lēsts vairāk nekā 2370 cilvēki. Šis skaitlis liecina par šīs klimata katastrofas mērogu un smagumu, kas pārsniedz valstu robežas, tādēļ atjaunošanas darbiem ir nepieciešama reģionālā sadarbība.